

Věžení občané,

o dnešního čísla Zpravodaje budeme pravidelně zveřejňovat Kroniku obce Ratenice, kterou sestavil s napsal pan Karel Pokorný z Ústí nad Labem. Veškeré podklady shromažďoval po mnoho let, což si vyžádalo snažná časové a finanční výdaje. Proto jsme velice rádi, že nám pan Pokorný knihu věnoval a budeme se snažit s historií Ratenic seznámit neše občany a uchovat tuto knihu příštím generacím. Mnohokrát panu Pokornému děkujeme za krásný dar, který si vyžádal mnoho s mnoha práce a úsilí. Naší snoubou bude, aby čtení o obci Ratenice za mnoho let, kdy již zde nebude, bylo tak zajímavé a naučné jako v knize, jejíž části obsahu začínáme zveřejnovat. Ještě jednou panu Pokornému děkujeme, přejejeme mu mnoho zdraví a trvalý zájem o naši obec.

Obec RATENICE leží ve středním Polabí. Na plochém terénu, který je charakteristický pro severní, východní i západní okolí obce, závěr se protáhlá vývýšenina, na níž jsou usazeny mohou vrstvy štěrků a písku, neseno sem vodami pramenného Labe a Výrovky. Severní část vývýšeniny, na které leží obec Ratenice, je spojená u Cerhenic, poměrně úzkou šíji, s východní středočešské výchovinou, zdvihající se nad polabskou rovinou na linií Kolín - Velim - Cerhenice - Dobřichov - Klučov. Je to stará kulturní náda, která je osídlena lidmi již od ncolitu a která se jeví jako antropogeograficky celek po celý převlek i dobu slovenského osídlení.

Okolí obce bývalo zaplavováno vodami Výrovky, které odvádí vody z Kouřimské Poměrné malý spád Labe a ostatních potoků protékajících nížinou byl přičinou pomalého odtoku vod, zejména při jarním tání.

V povodí Výrovky mezi Cerhynkami, Dobřichovem, Pečkou a potoku Kačenou směrem k Vrbové Lhotě byl značný bažinatý terén. Na severní straně směrem od Cerhynk, Šárecké přes Kostelní a Vrbovou Lhotu, Sokoléc, Předhrádí a Pnov, byla rozsáhlá plocha lužních lesů. V okolí Lhoty na písečných dunách u Sokolce převládala patrně borovice. To vytvářelo přísnivé geografické podmínky pro osídlení na ratenské vývýšenině, která byla chráněna hrázemi i násem lesem.

Původní obyvatelé osidlili ty části plošiny, kde byly přirozené a snadno dostupné zdroje pitné vody. Na území obce se do dnešních dnů, nebo do nedávna zachovaly studánky s pramenitou vodou /dorv čp. 8, 9, 22, 25 a na zahrádce domu čp. 2/.

V římské době byla osídlena i mírná vývýšenina Nad loučkou a hrad rybníkem, západně a jihzápadně od obce, kde dostatek vody poskytovala blízká Výrovka a kde pod stráni směrem západně od strážního domu ČSD vytékala voda na povrch.

Umístění tohoto sídliště bylo zvoleno pro svůj výhodný terén na okrajích svahu, kde je nejvhodnější místo pro jeho ochranu. Podrobný archeologický výzkum nebyl ještě proveden.

V pozdější době se osídlení soustředilo do prostoru dna návsi, která tvoří křižovatku cest. Odtud bylo nejvhodnější využení ve směru dnešní silnice do Cerhenic, která vedla v suchém terénu a napojovala se na prastarou t.zv. brněnskou cestu /od Kolína přes Cerhenice, Dobřichov na Poříčany, Kochov, Mělník a Žitavu/.

Z Cerhenic bylo výhodné spojení na zemskou stezku trstenickou, která spojovala Prohu s Polštěm a Uhrami.

Můžeme se domnívat, že z obce byly vedeny cesty přes bažiny k Dobřichovu, do Peček a Sokolce. Nutnost takové cesty si vyžádala i potřeba dřeva z lesů, kterí se rozkládaly za násem zaplavovaného území a bažin na severu a severovýchodě.

Z kroniky obce Ratenice i ..

Osydlené území Raticnic bylo odědívna součástí Kouřimské a Kolínska, se kterými mělo nejvýhodnější spojení a kde se nacházela velká sídelní centra, ležící na důležitých dálkových spojích.

Nejstarším nálezem z Raticnic je kamenný mlátič z mladší doby kamenné, který je uchován v kolínském muzeu a který je vyobrazen v knize MUDr Františka Dvořáka: "Pravěk Kolínska a Kouřimská" na str. 22.

Podobné kamenné nástroje z tohoto období byly nalezeny na četných místech Kolínska a Kouřimská. V neolitu lid keramiky páskové a vypichané osadil jirodný kraj na levém břehu Labe a pronikl podél potoků i do vyšších poloh na Kouřimsko.

Ve starší době bronzové byl kraj hustě osídlen únětickým lidem, který zahrnoval četná pohřebiště. Větší kmen sídlil u Vrbčan a Cerhenic. Únětický lid, sváděl tuhé boje s lidem kultury lužické, který jej nakonec přesobil a ovládl kraj. Byl to lid četný a silný, který mrtvé spaloval a ukládal do popelnic. Z tohoto období bylo na území obce nalezeno několik hrobů lužické kultury /parcela č. 400-1/ mezi hřbitovem a silnicí na Cerhenice s sídlištěmi objekty, náležející kultuře knovízské na východním okraji obce /č. kat. 374/.

Archeologický výzkum, který byl prováděn v Raticnicích od května 1972 a v následujících letech pod vedením mrom. hist. H. Šedláčkové z oblastního muzea v Poděbradech, prokázal, že na východním okraji obce se nacházelo sídliště, které bylo osídleno po několika století. Byla zde odkryta řada objektů z mladší doby laténské a starší doby římské a dva objekty náležející kultuře knovízské.

Odkrytá knovízská chata patřila k nejbohatším prozkoumaným objektům. Byla zahlobená v písčkovém podloží až do hloubky 170 cm. od dnešního povrchu. Půdorys byl pravděpodobně čtvercový o délce stěny 5 m.

Uprostřed byla schodovitá vyvýšenina s ohništěm a vchod do chaty tvořil výklenek v severovýchodním cípu. Uvnitř chaty byl propálen do cihlová, což mělo pravděpodobně zabránit sesuvu písčkových stěn. V chatě byl nalezen bohatý keramický materiál, na příklad hrncová nádoba a střepy, ze kterých bylo možno sestavit a rekonstruovat několik desítek nádob, jemných tuhoványch mísek a kořínek, hrubších mis, hrncovitých nádob a zásobnic. Byly zde nalezeny hrudky dřevěné smoly, které i v době nálezu vydávaly aromatické látky.

Vedle množství zlomků zvířecích kostí bylo v objektu i několik parohových polotvarů a jemně vypracovaný hrot šípky s křídálky z kosti. Je zajímavé, že dílna na výrobu parohových nástrojů knovízské kultury byla nalezena i v nedalekých Pečkách/.

Z mladší doby laténské a starší doby římské zde byly odkryty četné sídlištění objekty. V nich byly nalezeny zásobnicové nádoby vysoké přes 50 cm se zdranovaným tělem a hleseným okrajem. V jednom objektu - obdélníkové chatě - byla pod mazanicovou destrukcí spolu s keramickými zlomky nalezena i celá neporušená miska. Chata byla pravděpodobně zničena ohněm a proto ve spěchu opuštěna.

Zajímavým nálezem z doby římské byl objekt, který byl určen jako studna. Stěny objektu, téměř čtvercového půdorysu /240x220 cm/ se svízelovaly až do hloubky 300 cm, přičemž zachovávaly čtvercový půdorys. Tmavé hlinité výplň, promísená uhlíky, zlomky keramiky a zvířecích kostí, dosahovala až do této hloubky. Dále nebylo možno ve výzkumu pokračovat, protože začala vystupovat spodní voda a štěrkopískové stěny se sesouvaly.

- XXX

Vydala rada MNV dne 30.6.1983.

Z prvního dílu Ratenice 1

Kálové jamky v okolí chaty naznačují, že objekt byl zastřešen, nebo ohražen. Ve studni a její blízkosti byly nalezeny i zlomky římskoprovinční užitkové keramiky /na př. ucho džbánu/, které jsou v Čechách porůrně vzácné. Dokládají také, že studna byla používána po delší časový úsek.

V zahluubeném objektu byla nalezena bronzová spona s očky, která je charakteristickou ozdobou ze starší doby římské. Nálezy hutnické strusky dokládají železářskou výrobu.

V těchto místech byly při výstavbě hospodářských budov Jednotného zemědělského družstva v letech 1950 - 1961 narušovány objekty z římské doby /č.kat. 359 - 368/.

Při výkopu silážních jem byla nalezena stříbrná římská mince ražená v letech 253 - 255. Dále zde byl nalezen železný nůž / délka 17,2 cm/ a část cedníku.

Na sídlišti západně od obce "Nad loučkami" a "U domku" /"Nad rybníkem"/ - /č.kat. 78-80, 83, 86, 87, 90, 94, 95/ l. 105, 106/, které nebylo blíže prozkoumáno, nacházejí se na polích ve značném množství střepy z mladší fáze římské doby.

Při hlubokém ořbě byl v roce 1953 v těchto místech /č.kat. 94/ vyrván ze země mohutný struskový odlitek s odpichovým výčnělkem, který je ztuhlým obalem nástroje hutnické pece.

V okolí Ratenic jsou zaznamenány z římské doby podobné nálezy železářské objektů z Nymburka, Pnova, Přebovle. Nález v Ratenicích svědčí o hutnění rudy. Hutníci v římské době si u nás podřízeli postavení femešníků, kteří se patrně nezabývali zemědělstvím, nebo jiným zeměstváním, nýbrž věnovali se zásobování novělkého okruhu svých sousedů potřebným kovem.

K výrobě železa bylo nutno dovat železnou rudu a připravit na místo dřevěné uhlí, které podle zaznamenaných stop z ostatních nalezišť bývalo výhradně borovicové. Ke stavbě pecí bylo nutno nalézt výborné hliny, plastické, žáruvzdorné a nepraskovavé. Nalezení a příprava tekových hlin využívala dlouhodobě experimentování a dlouhodobou zkoušenosť:

Nejblíže Ratenic byla zaznamenána místní povrchová výskytu rudy u Nymburka a Českého Brodu. Železnou rudu bylo nutno k pecím dovrhnout, snad v nůžích - pěšky, nelze ani vyloučit využití domácích zvířat a povozů.

Archeologické nálezy svědčí o tom, že ratenské sídliště patří mezi ostatní významná sídliště, která se v římské době nacházela v okolí a jsou známa z literatury /Dobřichov, Pnov/. Bylo to značně založené středisko se značně pokročilou diferenciací, které udržovalo čilé styky s okolním světem. K oběma sídlištím na západním a východním okraji obce patří pohřebiště, které se rozkládalo mezi obcí a hřbitovem, mezi hřbitovem a cerhenickou silnicí. Z těchto míst pochází největší část nálezů.

Na příklad v muzeu v Pečkách byla uložena urna z hrobu římské doby, nalezená na zahrádce p. Švestáka r. 1935. Je to vázovitá nádoba s krátkým hrđlem, hnědá barvy a hlazené povrchové plochy /výška 19 cm/. V nádobě údajně ležel železný hrot z oštěpu.

V roce 1971 byl při melioračních pracích porušen na parcele č. 400/1 mezi hřbitovem a silnicí do Cerhenic žárový hrob z doby římské. Dno hrobové jámy bylo v hloubce 70 cm. Z obsahu hrobu se zachovala spodní část nádoby, bronzová souprava se železnou jehlicí, součást bronzového pásového kování a železný předmět, pravděpodobně stylus. V nádobě se zachoval zbytek popele s několika drobnými spálenými kostkami. Nálezy svými tvary odpovídají nálezům ze žárových hrobů v Dobřichově, mají s nimi časovou i geografickou souvislost.

>XX

Vydala rada MNV dne 20.7.1983.

Z kroniky obce Ratenice i

Vědecké literatuře je často publikován nález amfora, která byla objevena v Ratenicích r. 1915 při dobývání písku na poli Václava Sixty z čp. 22. Je to 24 cm. vysoká nádoba s prodiouším 7 cm. vysokým hrdlem, které je u otvoru nálevkovité rozšířené, otvor má průměr 11 cm. Přimo nad hranou nejšířšího obvodu jsou souměrně umístěna 4 vysoká kolmá ouška. Jan Hellich soudí, že amfora byla přiložena do hrobu, který byl patrně oří kopaný písku rozrušen. Nález je vystaven v poděbradském vlastivědném muzeu.

Je zajímavé porovnat naleziště sídlišť a hrobů z doby římské a místy nalezené římské minci. Římské mince byly v zemi uloženy ve směrech, které spojují jednotlivé osady a kulturu římskou. Není pochyby, že nalezeny těchto mincí označují starodávné obchodní cesty, v našem okolí směr cesty od Kolína přes Cerhenice k Dobřichovu /nález mincí na Pičhoře v Dobřichově, Na Šancech u Radína, hrromedný nález 25. mincí mezi Cerhenicemi a Dobřichovem, v Ratenicích je to nález jediné římské mince/. Na zahrádkách a pozemcích obce byla oří pozemních pracích získána řada nálezů, které byly většinou odvezdy do muzea v Pečkách. Nejsou však dosud vědecky spracovány a publikovány.

Nálezy v Ratenicích a okolí hodnotí M. Matyková-Šnejdrová: "Většina osad se nejvíce skládala z většího a menšího počtu různě velkých sídlištních komplexů, pravidelně uspořádaných hospodářství, ke kterým naležela jedna, nebo více pravidelných chat, stojících buď na úrovni tehdejšího povrchu, nebo zahlubených do země a další hospodářské objekty, stáje, sýpky, dílny, zásobárny, pece, sušárny, odpadní járy s ohradou pro dobytek. Takové seskupení objektů bylo zjištěno v celé řadě osad /na př. Dobřichov/... "Téměř u všech osad, na kterých bylo prozkoumáno více objektů, nebo byly prováděny částečně sběry ve větších plochách, sledujeme stopy osídlení trvající delší dobu, od přechodné laténské římské fáze až do druhého století naší doby, ne-li dokonce dál do mladší doby římské. Pakud jde o poměr osad nejstarší fáze doby římské k předchozímu osídlení pozdní doby laténské, lze říci, že v celé řadě připomínají obývání týchž prostor /oř. Ratenice/".

Ké význam ratenického sídliště z doby římské v prvních staletích po změně letopočtu ukazuje nález Terry sigillaty na zahrádce na atodolou domu čp. 31 Pavla Volčka. Toto importované gboží se vyrábělo v gallském Porýní a rohanskou cestou se dostávalo do Čech.

V nálezech z Ratenic je zatím jen málo zachyceno starší slovanské období. Je zaznamenán na př. nález kostrového hrobu z doby bronzové. Na dohled příchodu Slovanů do našich zemí se historikové ještě neshodli. Je přijímán názor, že se tak stalo povlovně od 2. do 6. století n.l. Podle archeologa Lubora NIEDERLEHO Slované na našem území vznikli ze semědelského obyvatelstva lužického lidu /opělnicových polí/. Lužický lid byl základem, ze kterého se formovali západní Slované, kteří byli posilováni přílivem nových vln obyvatelstva z oblasti rezi Vialou a Dněprem. Tento proces, který se začíná výrazně projevovat v prvním tisíciletí před n.l. vyvrcholil v prvních stoletích našeho letopočtu. Dnes je zřejmější, že historičtí Slované nepřicházeli k nám do lidu prázdné země a že musíme počítat s duplicitou, nebo s několikrát současným osídlením v době stěhování národů. Ukažuje na staré názvy keltské a germánské. V 6. století byl ve střední Evropě nástup historických Slovanů již proveden.

Z kroniky obce Ratenice i

Kolonizace slovanských obyvatelů směřovala do nejúrodnějších oblastí, zavlažovaných vodnými toky a jen pozvolna se dotýkala vysokých poloh. Stejně tak se vyhýbala záplavami ohrazeným přehadem říčních toků, které nemohly poskytovat bezpečnou setbu a sklizen nutnou k trvalému osídlení půdy. Vyhledávali tedy příhodná zemědělská centra, jako jejich předchůdci.

Ve středním Polabí, kolem přítoku Výrovky, Šembery, Mrlinky, Cidliny a dalších vytváří se významné středisko. Je to v postaci dzemí Kouřimská, Nymburská a Čáslavská, kde se z rodových společenstev postupně zformoval kmen ZLÍČANU.

Přímých historických zpráv o příchodu Slovanů do našich zemí nemáme. Jsme odkázáni na archeologické nálezy, zvláště sídliště s hroby a keramikou pražského typu. Z našeho kraje jsou známy nálezy z Planan, Předhradí, Staré Kouřimě, Ždánic, Sokolče, Poděbrad ap. Společenskou strukturu těchto nálezů charakterizuje jednotnost všech pochrbí na popelnicových polích. Jejich žárový ritus zároveň dokládá ideologii, která nebyla dotčena křesťanstvím. Je to pravděpodobně doba rozložených rodových společenstev.

Pozdější období 7. a 8. století je charakterizováno budováním hradištní soustavy a celkové kmenové organizace. Toto období se nazývá starší dobou hradištní, kdy Slované vystupují jako jediní vládci této země a kdy dochází ke značným změnám společenské struktury, která vedou k feudalismu. Příbuzní rodov se sdružují v kmenech. /Jan Filip: Pravěké českoslovanské, Praha 1948, Rudolf Turček: Čechy na úsvitě dějin, Praha 1963/.

Ratenice ležely na území kmene Zličanů, jejichž hlavním centrem bylo kouřimské hradiště. Samotné jméno obce se původně vyslovovalo RÁTĚNICE, jak dokládají latinské záznamy a je odvozováno od jména RATEŇ, Rátěnice /Ratěniči/ znamení ves lidí Ratěnových.

Území Kouřimská se rozkládá v povodí Výrovky a jejích přítoků. Výrovka vzniká spojením potoků KOURÍNKY a BEČVÁRKY pod planenským cukrovarcem. Kouřimka nesená pod jménem ANNENSKÉHO potoka dvěma zřídky u KOCHANOVA a LHOTY, která se spojují v Uhříšských Janovicích. Teče na sever k ŽIŠOVU a odtud do VAVŘINECKÉHO rybníka.

Vodní toky Výrovky spojovaly jednotlivá sídliště, podle nichž vedly v té době cesty, které se připojovaly na hlevní cestu - TRSTENICKOU.

Celá tato oblast s centrem v Kouřimi byla chráněna velkými hradišky z doby středohradištní u HRYZEL na jihu, ŽDÁNICKÝM proti české oblasti, RADIMSKÝM a KLUČOVSKÝM na severu. Také tato hradiška měla svá sídliště zázemí, z nichž vyrůstaly.

V mladší hradištní době vznikají v místech starého osídlení hradištní sídla kolem kostela v DOBRICHOVÉ, VRBCANECH, ŽABONOSECH a SVOJŠICÍCH.

Jak žili slovenští obyvatelé v okolí Ratenic v středohradištní a později dobu, dokumentují nálezy na blízkém hradišku KLUČOV. Na tomto hradišku na počátku 6. století žila přechodně ještě germánská skupina, která v bojích musela ustoupit Slovanům, kteří zde nabyla převahy a v následujících stoletích se stali jedinými pány kraje.

Na hradišku byly nalezeny obilní jámy, ořební a sklizňové náčiní. Ze železných předmětů to byly například železné části dřevěných věží, železná křesadla, nože, udice, jehla, pilka, rydla, přezky, srp, radlice, železné ostruhy, hrotý žípů ap. Z kamenných předmětů to byly brošky, brusy, na kterých brošují náředi a zhraně.

Zjištěny byly dva druhy pšenice /shlučená a obecná/. Podle druhu zjištěných plevelů lze usoudit na nově obdělaná pole ve vymýcené oblasti i na pole již dříve užívané. U pšenice ječmene, žita a hrachu se předpokládá v okolí klučovského hradiška sklizeň 7 - 10,5 hl z hektaru. Bylo tu plně rozvinuté orné hospodářství.

Z nálezů lze usoudit, že tur byl drobné tělesné konstrukce, s krátkými objímanými rohy, vyznačoval se odolností a nenáročností.

Z kroniky obce Ratenice:

Hovězího dobytka bylo používáno i k tažení rádla a s jeho chovem souviselo zajisté i mléčné hospodářství. Koně byli kostrové západního typu, patrně nebyli kováni a jejich maso bylo i pojídáno. Nálezy svědčí o snažném chovu prasat.

V Klučově provozovali dvoupolní, spíše třípolní hospodářství. Obilí žali železnými srpy i se stíbly, na rozdíl od dob starších, kdy se užívaly jen klasvy. Obilní zrna byla ukládána do obilnic speciálních tvarů a úprav. k semiléní obili se používalo ručních kamenných mlýnků, které byly tekře v každé doménosti a uloženy v koutě chat. Na velkých hliněných nekáčích rozpolcených žhavým popelem pekli, sušili a pražili zrní. Kromě nekvašených plátek znali též kvašené těsto nebo chléb.

Nalezené přesleny svědčí o tkání látek. Kostěnými sídly zhotovovali výrobky z kůže a železnými jehlymi Šili. U většiny keramických nádob byla hrdla i s okraji obtočena na hrnčířském kruhu. Nálezy železné strusky svědčí o výrobě železa a kovářské výrobě. V Klučově se mohly zbytky sliveně - základního druhu, z něhož byla vypěstována třešňa, višňa i švestka a různé druhy slivy. Dále užitná dřevina, jako tis, jedle, smrk, borovice, sosna, různé druhy vrby, topol, olše, dub obou odrůd, buk, jilm, dva druhy lípy, mléčný javor, babyka, bříza, habr, líška, jasan a j.

Ve společenském zřízení slovanského lidu žijícího na klučovském hraděti možno spatřovat sousedskou občinu v postupném přechodu k feudálismu, založenou již na soukromém vlastnictví. V této oblasti to byl nižší stupeň kmenevného zřízení, kterému snad odpovídá slovenský termín župa.

Vzrůst zemědělské výroby a s tím související rozvinutí femešlné výroby i růst obyvatelstva umožnily rozvoj obchodu.

Nálezy ostruh a minci ukazují, že jejich uživateli byla patrně vratna bojovníků - jezdců. Jedním ze sdružení jejich bohatství byl i obchod. Jejich příslušníci bydleli patrně na hradistech a jejich centrech. Zemědělci a femešlnici žili na předhradí v zahľoubených chatách. Byly to čtvercové chaty, zahľoubené asi 30 - 90 cm do země, v rozích, někdy uprostřed stěn, byly zaraženy kíly nesoucí atřechu. V rozích bývala kamenná pícka, v jedné ze stěn proti ní vchod, někdy i stupeň. Většinou bylo ohniště na jihu a vchod od východu. Život v podzemních býval vykládán jako doklad rozpadu patriarchální rodiny na párové rodiny.

Na podobný stav v zemědělství ukazují nálezy v LIBICI nad CIDLINOU, kde z chovných zvířat je nejpočetněji zastoupen skot, dále jsou to vepři, ovce, méně koně a docela nepatrně kozy. Skot na Libici byl poměrně malý a slabý, výška kohoutku byla 156 cm /dnes 180-190 cm/. Tehdy zdomácnělá zvířata byla chována za zcela odlišných podmínek než dnes. Dobytka se pásí na polích ponechaných dřorem a v okolních lesích. Pastva byla závislá na východních lesních porostech a křovinatých společenstvích, jejichž rozsah umožňoval chov dobytka. Pro chov prasat byly důležité dubová lesy a pro skot výhonky lípy, jasanu, osiky a pod.

Na klučovském hraděti převládají nálezy kostí chovných zvířat nad lovnymi. Na lov zde svědčí nálezy kostí jelena, srny, zajice, lišky a medvěda. Slované zde provozovali vyspělé zemědělství a lov jen příležitostně.

Na libickém hraděti byly nalezeny kosti zubra, medvěda, losa, bobra a vedle toho hojně zbytky ještě dnes u nás žijící lovné zvěře a to hlavně jelena, divokého vepře, srnce a zajice. Početně překvapující jsou nálezy medvěda brtníka.

Západní hranici ZLIČANU proti ČECHŮM tvořily rozsáhlé hvozdy u KOSTELCE nad ČERNÝMI LESY a pokračovaly přes KERSKO k Labe. Od ústí VLKAVY na pravém břehu Labe tvořily lesní masivy hranici s kmenem CHARVÁTU, který měl své hlavní sídlo na hraděti u Mladé Boleslavě.

xx

Vydala rada MNV dne 20.10.1963.

Z kroniky obce Retenice:

S konfími edilela osudy hradisté v Libici nad Cidlinou, které stálo na rozhraní tří správních útvarů, které z kněževské povahy postupně přerušily v knížectví ranněfeudální povahy. Byly to okruhy zlický, charvátecký a charvátský.

V době, kdy se utváří český stát, je vláda nad Východním Chorvátskem, Zlickem a Doudlebskem v rukou SLAVNÍKA, původně knížete Charvátského. Byl spřízněn s Přemyslovci a s panujícím saským rodem. Jeho politickému hospodářskému a mocenskému postavení odpovídáл skvělý dvůr na Libici, nejčestnějšímu hradu této panství, nazvaný krátkéřem KOSNOU "metropolis". Svědčí o tom nalezené hmotné památky, základy chrámu, keramika, šperky a ozdoby.

Slovanskové SOBĚSLAV, syn Slovanského, vydával někdy kolem r. 985 v Libici a Malině stříbrné mince, které mohly soupeřit s mincemi Přemyslovců BOLESLAVA II. Jejich ražbou manifestoval libický dvůr svou vliv po samostatnosti a možno říci k opanování celých Čech.

K podřízení slavníkovského panství pod nadvládu pražských Přemyslovců jistě nedošlo smírnou cestou, ale vojenským úklem, které pražská knížata russou několikrát opakovat, aby zde prosadila svá mocenská zájmy. Naše nejstarší literárně-historická památku, legenda Orienta iem cole hovorí o Kouřimi jako o sídle Radslava Zlického s jeho souborji a knížetem Václavem. V jejich osobách ukazuje na boj přemyslovských knížat a ovládnutí zlické oblasti, která ležela na důležité obchodní cestě na Východ a k Baltskému moři a u které se tříilo u Malins láskavé stížby.

S počátkem expenze českého kmene do východní části středních Čech souvisí patrně dobytí klučovského hradiště. Lze tak soudit z nálezů želez- ných hrotů šípek v popelovitých dcatručních vrstvách hradišty. Zničení klučovského hradiště, které bylo dříve jedním vyspělým zemědělství a rozvíjející se výrobou, oslabilo Zličany a posílilo Čechy. K zániku Kouřína jako samostatného centra došlo zřejmě dobytím hradiště vojsky Přemyslovců r. 936. Po zániku Kouřína se stavá střediskem nového celku Libice pro svou výhodnou polohu, chráněnu bažinami, hustými labetskými lesy a s úrodným zemědělským předpolíem. Tuto svou úlohu plnila Libice až do r. 995, kdy byl Boleslavem II. dobyta a Slavníkovci v této bitvě zahynuli.

Prevádzkočinné nejstarší písemná zpráva o Ratenicích se nacházela v DRNKOLESKÉM premonstránském klášteře v Horních Rakousích, který leží blíže českých hranic /německy SCHLEGL, latinsky PLAGA/.

Roku 1895 zaslal klášterní knihovník Bonifacius Tardovský řádu sv. Jana Křtitele v Praze Ferdinandu TARDOVI k posouzení a přepisání dva pergamenové česky psané listy, které byly nalezeny na deskách rukopisů, obsahující kázání Jana Zlatoustého.

Třetí určil obsahy listy jako zbytek rejstříku z první poloviny XIV. století, ve kterém jsou uvedena jména vlastníců a jejich osedlých ze dvou berních okresů "SESSIO CURIMENSIS" a "SESSIO COLONIENSIS".

Při prvním berním okrese jsou uvedena jména vesnic Plášťany, Hoštice, Malotice, Krupá, Lánčice, Radim, Poboji, Barchovice, Chotutice, Nešměn, Hradiště, při druhém okrese Bříství, Cerhenice, Ratěnice, †...pole /?/, Blyně, Sendražice, Břežany, Velturbov, Vesce /?/ a Jezeřánky /GYEREZANKACH/.

Osedlá obce Ratenice jsou v berním rejstříku uvedeny takto:

RATYENICZ

Homines eisdem PESCONIS de villa RATYENICZ
BENEDICT equum et pec.fl.

JACUA vec. 1/2 fl.

Hans JESCONIS ibid

MATYEC SEEDED 1/2 fl.

BRITISH JOURNAL OF PSYCHOLOGY

*****

Z kroniky obce Ratenice:

S Kouřimi sdílelo osudy hradiště v Libici nad Cidlinou, které stálo na rozhraní tří správních útvarů, které z kněžové povahy postupně přešly v knížecí ranněfeudální povahy. Byly to okruhy zlický, chervátecký a charvátský.

V době, kdy se utváří český stát, je vléda nad Východním Chervátskem, Zlickem a Doudlebskem v rukou SLAVNIKA, původně knížete Chervátského. Byl sprízněn s Přemyslovci a s panujícím saským rodem. Jeho politickému, hospodářskému a mocenskému postavení odpovídalo akvérly dvůr na Libici, ústřednímu hradu tohoto panství, nazvaný kněžíkem KOSMOU "metropolis". Svědčí o tom nalezená hrmotné památky, základy chrámu, keramika, šperky a ozdoby.

Slavníkovec SOBĚSLAV, syn Slavníkův, vydává někdy kolem r. 985 v Libici a MALINĚ stříbrnou minci, která mohla soupeřit s mincemi Přemyslovců BOLESLAVA II. Jejich ražbou manifestoval libický dvůr svou vili po samostatnosti a možno říci k opanování celých Čech.

K podřízení slavníkovskému panství pod nadvládu pražských Přemyslovců jistě nedošlo smírnou cestou, ale vojenskými okny, které pražské knížata musela několikrát opakovat, aby zde prosadila své mocenské zájmy. Naše nejstarší literárně-historická památnka, legenda Orienta iám sole novorí o Kouřimi jako o sídle Radslava Zlického a jeho souboru s knížetem Václavem. V jejích osobách ukazuje na boj přemyslovsckých knížat o ovládnutí zlické oblasti, která ležela na daleké obchodní cestě na Východ a k Baltskému moři a u které se třílo u Malina lékavé stříbro.

S počátkem expenze českého kněze do východní části středních Čech souvisí patrně dobytí klášterovského hradiště. Lze tak soudit z nálezů železnicích hrotů šípek v popelovitých dastruňích vrstvách hradišť. Zničení klášterovského hradiště, které bylo úředním vyspělého zaměstnání a rozvíjející se výroby, zabilo Zličany a posílilo Čechy. K zániku Kouřimě jako samostatného centra došlo zřejmě dobytím hradiště vojsky Přemyslovců r. 936. Po zániku Kouřimě se stává klášter nováho celku Libice pro svou výhodnou polohu, chráněna bažinami, hustými leskými lesy a s úrodným zaměstským předpolím. Tuto svou dluhu plnila Libice až do r. 995, kdy byla Boleslavem II. dobyta a Slavníkovci v této bitvě zahynuli.

Pravděpodobně nejstarší písemná zmínka o Ratenicích se nachází v DRNKOLESKÉM premonstránském klášteře v Horních Rakousích, který leží blíže českých hranic /německy SCHLAGL, latinsky PLAGA/.

Roku 1298 zaslal klášterní bibliotekář P.G.VIELHABER do Prahy Ferdinanda TARDOVÍ k posouzení a přepsání dva pergamenové česky psané listy, které byly nalezeny na deskách rukopisu, obsahující kázání Jana Želivského.

Tarho určil oba listy jako zbytek rejstříku z prvej poloviny XIV. století, ve kterém jsou uvedena jména vesnic a jejich osad, ze dvou berních okresů "SESSIO CURIMENSIS" a "SESSIO COLONIENSIS".

Při prvním berním okrese jsou uvedena jména vesnic Pločany, Hoštice, Malotice, Krupá, Mančice, Radim, Poborí, Barchovice, Chotutice, Nezvětiny, Hradiště, při druhém okrese Bříství, Cerhenice, Ratěnice, T... pole /?/, Blyně, Sendražice, Břežany, Velturbur, Vesce /?/ a Jezeřany /JERZANKA/.

Osadli obce Ratenice jsou v berném rejstříku uvedeni takto:
RATYENICZ

Homines eiadem PESCONIS de villa RATYENICZ
BENEDICT egum et pec.fl.

JACUB vac. 1/2 fl.

Homo JESCONIS ibidem

MATTEC egum 1/2 fl.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Z knihy obce Ratenice :

Hominis HROZNATA ibidem sol.ar.lib.

WICZEK f. IV egus et III pec.

KYRZIAN II egus et II pec. 1/2 mr.

HAWEL egum 1/2 fl.

DUCHON II egus fl.

PESSEK egum 1/2 fl.

MAETYK IV egus et III pec. 1/2 mr.

THOMAS cb.

Summa II mr. 1/2 fl.

Poznámky:

Tvto skratky podle F.Tardy značí:

pec.= pecora /ovce/, fl.= ferta = 1/4 hřívny, mr.= marka, hřívna /56 nebo 64 grošů českých, sb.= subces /podsedek/, sol.ar.lib.= solvit aratura libera /osobní důl/, vacca= kráva, egum,egus= kůň,koně, homo,homines= člověk,lids.

Hominis eidem Pesconis de villa Ratzenicz = lidé téhož Peška z vesnice Ratzenic, homo Jesconis = člověk Ješkův.

Ratzenic = nazváno tím, že = lidé Hroznatovi tamto.

V roce 1312 Cerhenice /CIRHICZ/ patřilo Peškovi /hominis Pesconis/ 8 osedlých s 20. koni a 2 podsedovými /subces/, Ješkovi patřili /hominis Jesconis/ 4 osadly s 10 koni a 1 podsedek, Hermannovi /hominis Hermanni/ 5 osedlých. Celkem žili den, kterou platili v Cerhenicích za své poddané Pešek, Ješek a Hermann V mr.fl.

V Ratzenicích měl patrně své sídlo HROZNATA, kde mu patřilo 5 osedlých s 10.koni a 5.ovcemi, 1 podsedek a 1 služebník /servulator/ WICZEK, který vlastnil 4 koně a 3 ovce.

Minota patřilo Hroznatovi v blíže neurčené vsi T.. pole/?/ 13 osedlých s 16 koni, 1 krávou a 6.ovcemi a 5 podsedků, den zde činilo celkem III mr. fl.

Ratzenice byly tedy rozděleny mezi tři majitele, z nichž Pešek a Ješek měli svá dvory /aratura libera/ v Cerhenicích.

Z přehusitské doby se v Čechách zachovalo jen velmi málo berních rejstříků. V lucemburské době, ze které uvedené rejstříky pocházejí, byly základem berní soustavy kraje, ve kterých se stali berníky šlechtické osoby stanoveným králem. Poplatníci, v našem případě šlechtické vrchnosti, přicházejí před berníky osobně. Jejich denové přiznání bylo porovnáno se zápisem ve starém berním rejstříku a vyhotoven nový berní rejstřík.

Doba přehusitská znala jako základní berní ze selských lánů, jež byla placena buď půlhřívou /2 ferta/, což činilo 28 nebo 32 prané české, nebo čtvrtihřívou /1 ferta/, což činilo 14 nebo 16 rr.č. O výši daně odváděná z jednoho létu nám podává informaci seznam osedlých v Cerhenicích, kde lidé Hermans - pállanici WANWK, MAETYN a VEISLAW platili den i ferta. Jestliže vycházíme z této výše daně, činila výměra daní v Cerhenicích asi 6 lánů.

XXXXXXXXXXXXXVXXXXXXXXXXXXXXXXXXXKXXXXXXKXXXXXKXXXXXKXXXXX

Z kroniky obce Ratenice :

Podle záznamů register papežských desátků z dalších let platily Ratenice: 1367 20 gr., 1369 10 gr., 1384 10 gr., dále v letech 1385, 1399 a 1405 po 10 gr.

Roku 1367 byl poprvé vybírána desátek v Kostelní Lhotě. Záznam v nejstarší desátkové knize: LHOТА SEU NOVA PLANTATIO LAUTENTIUS SOLVIT 24 gr. Je to zpráva o nově založené Lhotě Bočkem z Poděbrad.

Postupně se vžila praxe, že o každá uprázdněná obročí Dlouhod spojený s církevním úřadem/ se obraceli uchazeči do Říma k papeži. O obsazování jednotlivých far vznikaly často vlekly spory, které mohly být řešeny jen před kuriálním soudem.

V roce 1386 vznikl spor o právo patronátu v Ratenicích, t.j. práva podávat návrh na obsazení far.

V pondělí 30. dubna 1386 požádal klerik ALBERT, syn REYNARDA z Ratenic /RADHENC/ mistra KONRÁDA de BRACLIS, advokáta pražské komisióty, aby jej zastupoval a ucházel se pro něho o potvrzení na kostel v Ratenicích. Tvrdil přitom, že byl navržen do této funkce podle kanonického práva. Byli přitom přítomni TOMA, plebán v KOSOVÉ HOŘE, RINSSON, plebán v ÚPYSLOVICích, MIKULÁŠ z DUŠE a JAN z DUŠE, veřejní notáři.

Ale na dalším jednání, které proběhlo v době od 4. května do 8. května 1386, odmíti generální vikář KUNES z TŘEBOVLE Alberta, kterého navrhoval VRBÍK z TISMIC s dalšími spolupatrony ratenského kostela a prohlásil jej za nevhodného kandidáta. Proto na téma jednání navrhl Vrbík z Tismic za kněze v Ratenicích PETRA, faráře z BUDKOVA.

Soudní oře se vlekla dál. Ve dnech 8. května až 11. května 1386 Petr z Budkova odstoupil v přítomnosti generálního vikáře Kuneše z Třebovle, který toto odstoupení schválil.

Zároveň Kuneš z Třebovle stanovil soudním výroku, aby přítomní prokurátoři Konrád de Braclis a MARTIN řečený VLK, pokračovali ve pří Vrbíka z Tismic "podle právních disposic" a dal jim moc k vedení obhajoby.

V jednom ze shora uvedených dnů /mezi 8. - 11. květnem/ o deváté hodině na pražském arcibiskupském dvoře mistr Konrád de Braclis podal nově sepsanou žádost, ve které požadoval, aby dřívější žádost /týkající se presentace Alberta a později odstoupivšího Petra z Budkova/ byla stažena.

Přítom Konrád de Braclis prohlásil, že MIKEL, řečený VRBÍK z TISMIC, BLEK z PEČEK, REINHARD a VÁCLAV z RATENIC a ČENĚK z DOBRÉNĚ " byli a jsou pravými a jedinými patrony kostela v Ratenicích a že měli a mají právo presentovat ke schválení a uvedení v úřad vhodnou osobu ke jmenovanému kostelu se všemi jeho náležitostmi, a že z této presentace měli a mají mít užitek." Dále uvedl, že "presentující odpůrčí strany a jejich kandidát nemají mít právo se o tento kostel ucházet a ukládá se jim včasné mlčení při zachování všech výsad právních."

V soudních aktech je zapsáno ještě sedm přeličení, ze kterých se dozvídáme, že jiné strany navrhovaly za kandidáta na ratenskou faru MIKULÁŠE z HRADCE, kterého zastupoval prokurátor mistr LUDVÍK z DRÁŽDAN. Na posledních dvou přeličeních bylo vyslechnuto celkem 13 svědků.

Konečně v červenci 1386 /mezi 6.7. - 17.7/ byl vynešen rozsudek, ve kterém bylo rozhodnuto, že "Reinhard z Ratenic, Mikuláš řečený Vrbík z Tismic, Václav rovněž z Ratenic, Blek z Peček a Čeněk z Dobřeně byli a jsou v držení jak práva presentovat kněze ke kostelu, takže jejich kandidát bude ustanoven a stanovil jsem ho, druhé, straně zachovávající otázku majetku a zaplacení výloh těchto soudních jednání."

Když byl tento rozsudek vyhlášen, odvolal se prokurátor Mikuláš z Hradce - mistr Ludvík z Dráždan - k papeži do Říma. Termín k odvolání byl stanoven na osm dní za přítomnosti VÍTKA, probošta u sv. JILJÍ v Praze, PŘIBÍKA, arciděkana v HORŠOVSKÉM TÝNĚ, míšanského probošta MIKULÁŠE BŘEHO ze SVIDNÉ, ONDŘEJE ZABITCE, veřejných notářů, co svědků.

Základní údaje o majetkových poměrech nám běrní rejstřík podává tento skromný přehled:

	Výměra polí /láni/	Výše daně /terto/	Konf	Krev	Ovcí
<u>Lidé Peškovi</u>					
Benedict	1/2	1	1	-	1
Jakub	1/4	1/2	-	1	-
<u>Lidé Ježkovi</u>					
Matej	1/4	1/2	2	-	-
<u>Lidé Hroznatovi</u>					
Vicsek služebník	2	-	4	-	2
Kyrzian	1	2	2	-	2
Havel	1/4	1/2	1	-	-
Duchon	1/2	1	2	-	-
Pešek	1/4	1/2	1	-	-
Martin	1	2	4	-	3
Tomáš podsedek	-	-	-	-	-
Celkem	6	8	16	1	9

* přibližná výměra podle počtu konf

Sociální rozvrstvení

1/4 lánci	4
1/2 lánci	2
1 lánci	2
1 služebník	1
1 podsedek	1

Celkem 10

Z přehledu si můžeme odvodit i založenost vesnice, ve které bydlilo kolem 100 osob /osedlí, podsedci s příslušníky rodin, služebníci u osedlých, v Hroznatově dvoře, příslušníci šlechtické rodiny /.

Vedle běrně byli osedníci povinni odvádět místnímu faráři a biskupovi desátky, které byly sprvu naturální a v lucemburské době již peněžité.

Na české země těživě dolehaly zejména papežské desátky, kterým se Karel IV. ani Václav IV. nedovedli vyčerpat.

Zatím co za celé XIII. století byly papežské desátky v Čechách vybírány a to ještě s velkými potížemi - jen tříkrát, nastala ve XIV. století v tomto směru změna, která byla velmi těživě pocítována.

V prvních deseti letech /1342-1352/ byl papežský desátek vybírán tříkrát a v letech 1380-1392 byl desátek Čechám uložen neméně než osmkrát. Byl vybírán i v dalších letech, např. 1399, 1405. Roku 1352 bylo z vybraného desátku odváděno papeži jedna třetina a dvě třetiny pro Karla IV. Stejně tak byl vybíráno r. 1399 za Václava IV. V ostatních letech byl vybírán celý desátek pro papeže.

Podle pramenů z "REGISTRA DECIMARUM PAPALIUM" platily Ratenice /RATYENICZ/ roku 1352 - 10 grošů pololetního desátkového poplatku. Výše odváděného poplatku v jednotlivých blízkých obecích nám dává obraz o bohatství jednotlivých církevních obročí: Vrbčany 30 gr., Tišnice 10 gr., Želiv 20 gr., Planá 40 gr., Dobřichov 48 gr., Pňov 18 gr., Velim 15 gr.,

Z kroniky obce Ratenice :

Jak dospělo odvolání do Říma, nám prameny již neprozrazují. Záznam pře o patronátní právo nám podkrový pohled na materiální zainteresovanost patronů kostela na jeho kádovém obsazení. Vlnďykové, kteří drželi majetek v Raticích, doporučovali za kandidáta svého člověka, který byl synem majitele ratenské tvrze a živra, v jehož těsném sousedství stál kostel. Patroni kostela, kteří byli patrně v přibuzenském vztahu, chtěli hmotně zabezpečit jednoho ze svých rodinných příslušníků bez ohledu na jeho vlastní schopnosti pro výkon kněžské funkce. Otázka odbornosti v té době již netupovala do pozadí. Bylo běžným zjevem, že kněží měli zakoupeno několik t.zv. obročí /odtud název mnohobročniči/, pobírali z nich platy a jejich úřad za ně vykonávali jimi placení odborné přípravení kněží.

V té době je připomínán CTIBOR z RATENIC jako farář při kostele sv. Havla ve SKVRNOVĚ, který sem nechal po faráři BOHUNKOVI, když r. 1393 zemřel. Řada známých farářů ve Skvrnově zápisem o Ctiborovi z Raticích v r. 1407 končí.

Ratenský kostel, který je zasvěcen JAKUBU apoštolu VĚTŠÍMU, byl asi založen v dobu rozšíření jakubského kultu v Čechách. Ve "Starých letopisech českých" je zaznamenána jako památná událost, že r. 1212 byly do Prahy přeneseny z Německa ostatky apoštola Tomáše, Jakuba, Tadeáše a Kuriacia.

Rytířský řád sv. Jakuba od srdeč byl koncem 12. století potvrzen Coelestinem III. při poutním chrámu v COMPOSTELĚ ve Španělsku a sbíral v českých zemích přispívky na řád pro výlčení v Palestině.

Jméno Jakub se v Čechách v průběhu 12. a 13. století značně rozšířilo jak mezi měšťany, tak i mezi poddanými. Jakubu Většímu byl zasvěcen kostel v Ovčárech u Kolína, postavený ve 13. století, jako jednoduchá malá gotická stavba. Jméno Jakub a kostelem páv ves u Kutné Hory.

Do Španělské Compostely se i z Čech vydávali poutníci. Zajímavý případ je zaznamenán z našeho kraje. Roku 1346 kouřimští konzélé odsoudili původce vraždy, kterým byl Albert VETTERLJNŮV, na dvouletou pouť k svatému Jakubu do Compostelly, dalšího zločince posílali do Říma a třetího do Čech. Každý měl přinášet výrohodné vysvědčení, že pouť vykonal.

V Compostelle se zastavilo i poselstvo krále Jiřího z Poděbrad, který vedl Lev s Rožmitálem do zemí západní Evropy.

Vlastenství k nám bylo přeneseno tehdejší vládoucí říší jako cizí říši a jen velmi zvolna se prosazovalo. Feudálové měli zájem na jeho vlastní, bylo ideovou a organizační oporou jejich vlády. Při centech správy v jednotlivých článkotech zakládají kostely /Libice, Kouřim, Oldřich a pod./. Zakládání kostelů byly nejen ideovými a azitačními střediskami, která povídaly udržovat oddaní v bázní a poslušnosti, ale byly velice výnosným hospodářským podnikem s vysokou návratností investovaných prostředků, která svým patronům přinášely roční bezpracný zisk.

Kostel byl v podstatě soukromým majetkem zakladatele a rodu, i když byl některým svatému, který však měl sídlo na nebesích a na pozemský běh věcí neměl židný vliv.

Patronům kostela patřily dvě třetiny desátků, které byly určeny na stavbu a na chudé a jedna třetina desátků připadala faráři kostela. Do kapas patronů se dostávaly ve většině i církevní poplatky ze náboženské ikony, které poddané provázely od kolibky až do hrobu. Majitelé kostela považovali i kněze za svého služebníka.

Nejbližší kostel ratenské osady, před jeho založením v Raticích, stál v Dobřichově - a pochází z 10. nebo 11. století, je tedy starší než kostel v Raticích. Do Dobřichovského kostela docházeli jistě lidé z Ratic, Cerhenic, Radimi a Peček, měly tedy značný okruh návštěvnosti.

XX

Z kroniky obce Ratenice :

Výstavba kostela v sídle ratenských vlastníků svědčí o upevnění jejich hospodářské moci i rozvoji výrobních sil, obchodu i růstu lidnatosti. Kostel byl určen pro obvod zdejší vsi, proto byl původně sei novelkou. Do kostela býli jistě pohřbíváni příslušníci zdejších vlastnických rodin.

Roku 1889 před klenutím nové římskokatolické dležby v kostele byl pod hlavním oltářem objeven otvor vedoucí do podzemní hrobky pod oltářem. Hrobka tehdy prozkoumána nebyla. Pod kruchtou byla objevena hrobka s náhrobním kamenem bez nápisu, v ní byly nalezeny tři dřevěné rakve, celá prostá a ztrouchnivělá. Na postranici jedné rakve bylo znát namalované ruce s listy.

Hlavní archivní zdroje o hospodářských a majetkových poměrech ratenských šlechtických rodin z předbáorské doby jsou zemské desky. Katastrofální požár, který r. 1541 zdevastil Menší Město pražské s hradem, zničil zemské desky až na nepatrné zbytky. Požáratek těchto zemských desek zpracoval a vydal Josef EMLER a uvedl v nich zápis, které jsou zachovány jako citáty, hlavně v deskách dvorských. Od 14. století se vedly zemské desky v dominikánském klášteře a u sv. Klimenta na Starém Městě pražském, kde zasedal zemský soud a bydlel nejvyšší písař. V době nepokojů za Václava IV. byly desky několikrát uzavřeny, nezapisovalo se do nich, až r. 1396 byly znova definitivně otevřeny. Soud zemský zasedal bud v klášteře sv. Klimenta, nebo u minoritů vedle kostela sv. Jakuba. Desky byly uloženy krátkou dobu v královském domě na Starém Městě a od počátku 15. století v domě nejvyššího písaře naproti kostelu sv. Jiljí, který se podle toho začal nazývat "U desk zemských" /dnes Praha I., Husova ulice čp. 241/.
V době husitských válek byly desky odvezeny na Křivoklát, r. 1422 do Plzně a odkaz na Karlštejn. Roku 1437 zahájil zemský soud opět svou činnost. Roku 1541 byly desky přemístěny na pražský hrad, kde r. 1541 Lehý povelen.

Do těchto míst v hlavním městě českého království směrovaly cesty ratenských vlastníků či rytířů, aby si dali zapast do desek majetkové převody, práva na dědictví, anebo vystupovali jako svědkové.

V "Pozlátených desk zemských" je první zápis připomínající Ratěnice ze čtvrtka 27. května 1395. Tedy směnil PROKOP, jeho bratři JINDŘICH, MIKULÁŠ a DIVÍS - všechni z DOBŘENÉ - jako jedna strana - a MIKULÁŠEM, ZDENKEM a ZBYŇKEM z PETROVIC, kteří vystupovali jako druhá strana: v NESPERISích devět kop grošů úroku, s poddanskými dvory, polí, lukami, lesy - a u výjímkou dvou lémů less v ZANDOVĚ. Ke svým dědinám přidal Prokop se svými bratry 300 kop grošů.

Straně Prokopa z Dobřené a jeho bratrům svědčili BEDŘICH z RATEJIC a HROCH z GERHENIC, straně Nikuláše z Petrovic svědčili JAN řečený ZUL z ODSTŘEDKA, JAN ze ZRUČE a VOJTECH z HODKOVA.

Tento zápis v deskách pochází z bouflivých let 1394-1403 vlády Václava IV., ve kterých se vyhrotily vnitropolitické poměry v zemi. Král Václav se opíral o šlechtu nižšího ratifického, nebo vlastnického původu. Zemští páni a duchovní zvedli proti králi válku a r. 1394 jej zajali. Téměř deset let trvala válka mezi přívrženci krále, drobnou šlechtou a pánskou jednotou. Drobnou šlechtu v tomto boji podporoval moravský markrabě PROKOP, bratraneček krále.

JAN ZUL z ODSTŘEDKA, někdejší královský služebník, stal se služebníkem markraběte PROKOPE a vedl záškodnickou válku až na jiho Čechy proti Rožmberkům a v široké oblasti Kouřimského kraje mezi Kutnou Horou a Prahou.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Po návratu Krále Václava IV. ze zajetí v r. 1403 a jeho narovnání s pány bylo hlavním požadavkem panstva upevnit opět svou moc a obnovit trestní sankce proti t.zv. zemským škůdcům a obsadit popraviště /t.j. policejní/ iřady spolehlivými členy pánské jednoty. Tím byli postaveni mimo zákony všechni bývalí stoupenci Prokopa, kteří pokračovali i po zlomení královského odporu v partyzánské válce. První obětí se stal JAN ZŮL z OSTŘEDKA.

V červnu r. 1404 se vypravil arcibiskup ZBYNEK spolu s Pražany do pole, dobyli DUBOU a HRÁDEK v Posázaví, kde ZÚLA zejali i s pedesáti jeho pomocníky. Dne 9. července 1404 byli všichni povčeni na Šibeničním vrchu nad Prahou. ZÚLA, který byl pověšen na železný hák nade všemi ostatními, provázel na jeho poslední cestě JAN HUS.

V roce 1398 zemřel v Ratenicích BEDŘICH z RATĚNIC, jinak z LIBODŘIC. V Kouřimi byl 4. března 1398 veřejně vyuhlášen list provolací s tím, že Bedřichový majetky s dědiny právoplatně přešly na krále. ANNA z RATĚNIC, patrně neprovdaná a nevynesené sestra BEDŘICHA, dále REJMART z RATĚNIC jménem VÁCLAVA z RATĚNIC a stejně tak DIVIS z RATĚNIC a HROCH z PŘEBOZE hájili své právo na dědictví. Dále ELŠKA, vdova po BEDŘICHOVI, hájila nárok na dědictví z titulu věna půl druhého sta kop grošů zadluženého v deskách.

Další průběh pře nám podává částečný obraz o rozdrobenosti vlastnického majetku v Ratenicích, i vztazích mezi vlastníky, kteří byli sourozenci, nebo příbuzní.

Díví z Ratěnic dokazoval 3.6.1398 jménem svým Václava z Ratěnic a Hrocha z Čerhenic své právo před úředníky desk zemských v Praze těmito slovy: "Bedřich z Ratěnic, jinak z Libodřic, dluží 90 kop grošů Divišovi z Ratěnic, Václavovi, řečenému HUCKOVI tamtéž o Hrochovi z Čerhenic a to v hotovosti, kterou má platit na příští svátek narození Krista. Kdyby nezaplatil, tedy avrhu uvedení mohou dát zepsat břemena na jeho dědiny, v Libodřicích nebo poplužní dvůr, s poli, lukami, rybníky, krčmou a se vším zvolí k tomu příslušející.

A v Hostěnicích ne vše co tam vlastní,že se mohou uvážat v jejich držení, že je mohou zadlužit,prodat,zcisit a dělat s nimi cokoliv je libo. A kdyby někdo z nich zemřel,má to být platné i kdyby všechni z nich zemřeli.

Léta 1397 v pondělí na den sv.Bartoloměje Václav řečený Hušek prohlásil /před úředníky desk zemských/, že prodal své vyše uvedené právo, které má na dědincích v Libodříčích .... Divišovi z Ratěnic a Hrochovi z Přeboz /Hroch je nazýván jednou z Přeboz, podruhé z Herhenic, nebo z Ratěnic/ za 35 kop grošů, jež mají být splaceny vcelku. Splatit musí totík z každého člověka, s vyjimkou královského práva."

Rovněž tak Diviš z Ratěnic jménem svým a jménem Hroche z Ratěnic, bratra svého, prohlásil, že "své právo, které měli na dědictví svém v Ratěnicích, na dvou rustikálních dvorech, na nichž jsou dvě kopy s 12 grosů dávek, které rovněž měli zapsány, prodali Václavu Hučkovi - t.j. dva podíly ze svých dědin za 17 kop grosů zaplacených hotově.

Dne 4. října 1398 zasedali páni v domě KAREŠE, řečeného KUŽEL a soudce královského českého dvora vynesl rozsudek, že "výše uvedená ANNA musí vést svědky, že nebyla vyvěněna, poněvadž nedostala věna od Bedřicha, bratra svého a to nazítří po sv. Martinu /12. listopadu/".

Pání dali za převodu bráničím se bratřím z důvodu "vydřeního práva." Anna se u soudu objevila 12. listopadu se svědky, ale místosoudce nebyl přítomen, byl tedy stanoven termín na 21. ledna 1399. Teprve až 2. března 1399 bylo u soudu rozhodnuto za předsednictví HENCLINA z DUBÉ, že ANNA nemá na dědictví nárok. Anna se u soudu odsekla svého práva, cokoliv měla v Libořicích a slibila své bratru "trvale a na věčnost" posouzení jenom.

O jejím podílu se zřejmě uvažovalo, komu jej předat. Na juxtě je v knihách zapsáno: "1398 dáné SAMOCHOVCOVI na základě písemné zprávy marrkraběte PROKOPA". Další záznam zní: "A konečně pan král zmíněný statky - I. WERNHARDOVI a ALŠOVÍ z VLASTISLAVÉ.

Z kroniky obce Ratenice:

Matěj Samochovec ze Sarochova byl dvořeninem Václava IV. Aleš z Vlastislavi byl komorníkem královny, markrabě Prokop byl bratrem krále Václava IV.

Dne 21.ledna 1401 dostavil se před generálního vikáře MIKULÁŠE BOUCHNÍKA " farcesus BLEH, mýter /Tuncus = slovutný, mýter = vlastivka, rytíř / v Pečkách, k separaci prodejní smlouvy o prodeji svého ročního platu 100 kop grošů pražského ražení za 100 kop grošů proboštovi MIKULÁŠOVY s konventu kláštera v SADSKE. Tento roční plát dostával BLEH z PEŠEK ze svého sboží v Ratenicích a Pečkách. Jako svědci jsou při separaci smlouvy uváděni MARKVART řečený POMÍN z CHVALOVIC, JAN z RATENIC a ONDRÁJK, farář ve VELKIM.

V dalších letech je několikráté připomínán PERTOLD z Ratenic. Když ve vsi CHUDĚJICÍCH zemřel vlastivka BOHUNKO, byl list provoleti vyhlášen v Hradci Králové 31.prosince 1405. Poplužní dvůr s poli a loukami, s výhledem věna, byl očeněn na 30 kop grošů a byl králem Václavem IV. darován PERTOLDOVI z Ratenic a JANOVÍ z PÍSTŮ. Dne 19.února 1407 osvobodil král statek Chudějice od manství k Vyšehradu.

V rejstříku menšských statků, které patřily k Vyšehradu je zapsáno, že Jan z Písti prodává 20.února 1416 statek NEVLASOVI z CHUDĚJIC a jeho dědicům a plným dědictvím "protože pan král výše uvedené statky svým přípisy osvobodil."

Král Václav, stejně tak činili i ostatní králové/ daroval odmíti svým "úřívržencům", kteří mu včas sloužili a o které se politicky a mocensky opíral. Jan z Písti patřil mezi služebníky krále. Je zřejmě, že Pertoldu z Ratenic se král odmítl darováním odumrtí za služby, které prokázal jemu, nebo jeho straně. Pertold svým sociálním postavením patřil mezi nižší šlechtu, jejíž hospodářská situace se v průběhu 14. století zhoršovala a která se stala snyjencem krále proti pánské šlechtě. Vlnedické snyjeky se dělaly drobily a nestály k obžívě všech dotorkám na př. dědictví po Bedřichu z Libodřic a Ratenic obhajuje vět jeho sourozence/. Menší hospodářství nemohla konkurovat bohaté šlechtě. Postila jeho zadluženost, takže majitelé byli nuceni svá zboží, nebo dřívody z dědictvích podílů odprodávat a hledat obžívou v cizích službách.

Do majetkových poměrů v Ratenicích dává nahlédnout obhajoba dědictví po ZDENEKU z RATENIC, v pramenech je nazýván z Ratenic, z Lipce i z Chotouně, t.j. z míst, kde vlastnil majetek/ který zemřel v Ratenicích. Provoleci list byl vyhlášen v KOUŘIMI v úterý 3.dubna 1414.

Na soudu 2.června 1414 dokazovala vdova DUBRAVA, jinak řečená KAČKA, že ji patří po zemřelém manželovi věno 300 kop grošů, které ji upsal 16.února 1409 :

- v CHOTOUNI na poplužním dvore, opuštěn krámc, s polf, loukami a vše i nemovitostmi,
- 7 kop grošů ročního platu v hotovosti, který vlastnil na dědičích JANA z KLUČOVA v PORIČANECH - na rustikálních dvorech a poplatkem,
- v BLYNI na dvou rustikálních dvorech plácících 5 kop grošů poplatků,
- v Lipci na dvou poplužních dvorech s rustikálními dvory s poplatkem, loukami, potoky, rybníky.

Protože Zdeněk chtěl sei Lipce prodat, převedl se souhlasem Janě z Klučova 20.prosince 1409 díl věna ve výši 70 kop grošů, který měl zajistěn v 7.kopách ročního poplatku holého v Pofíčapech, na jiný svůj dřívod ve výši 7 kop grošů holého, který měl ve LSTIPORI na rustikálních dvorech.

Dále převedl 18.srpna 1410 díl věna, který byl částečnou 80.kop grošů pojištěn v Linci, na jiné svá dědictví: v Blyně částečnou 50 kop grošů na rustikálních dvorech s 5.kopami grošů počítků a na dědičném Zdenku z

V Pečkách na rustikálních dvorech s 1 1/2 kopou poplatku a na dědincích PERTOLDA z Ratěnic v Ratěnicích na rustikálních dvorech s polí, loukami a se všemi zvolí s 1 1/2 kopou poplatků.
Avšak již o rok později /26.8.1411/ převedl část věna ve výši 215 kop grošů, které měla KAČKA zajistěny v Chotouni, na jiné své dědictví v Ratěnicích, na poslužní dvůr s polí, loukami, lesy, háji, vodními toky a se všemi zvolí a to se souhlasem HROCHA z TOPOLE.
Část věna, které měla Kačka zajistěno na dědincích Zdeňka z Peček v Pečkách a na dědincích Pertolda z Ratěnic v Ratěnicích ve výši 3 kop grošů, převedl 28. srpna 1411 na jiný roční plat, který měl na dědictví SALAMOUNA a HRYZEL a to na poslužní dvůr, rustikálních dvorech s poplatkem, polí a loukami. Spolu s Hrochem z Topole s tím DÚBRAVA /KAČKA/ souhlasila.
Zdeněk z Ratěnic své manželce věno dobytě zajistil a úředníci zemského soudu 2. června 1414 obhajobu paní DÚBRAVY uznali.

Václav řečený Huček z Ratěnic je připomínán ještě r. 1409 ve sporu ANNY z HOŘENIC o odumět v HOŘENICích u ŽATCE, která připadla králi. Král dal odumět VOJTEČHU, HERBERTU a ALŠOVÍ z KOLOVRAT. Anna, jakási Margareta a Václav řečený Huček "slibují ve věci prospěchu a škody", jak je zapsáno na juxtu při zápisu.

ANNA z RATĚNIC se opět připomíná ve sporu o dědictví po OTÍKOVÍ, svnu VOJTEČHA ze SENTÍNKU, který měl majetky v SENTÝNĚ, LHOȚE, BAHNĚ, ČÁCHOVĚ, BĚLČICÍCH, VLKOVĚ a ŽABONOSÍCH. Listina provoletci byla vyhlášena v Kouřimi 27. srpna 1410.

HYNEK z HRYZEL, jménem svým, jménem ANNY z RATĚNIC, ZDENKA z HLINIŠTĚ a JINDŘICHA z KÁCOVA hájí právo na dědiny ve VESCI, VLKOVĚ, BAHNĚ, ČENKOVĚ, ŽABONOSÍCH a LHOȚCE.

Svá právo dále hájila MARGARETA, vdova po MIKŠOVÍ z VESCE a to dědiny ve VESCI, VLKOVĚ, BAHNĚ, ČENKOVĚ, ŽABONOSÍCH a LHOȚCE.

PŘECH z OLBRAECOVIC a JAROHNĚV, zvaný VEJHÁK z KÚT brání pro sebe zmíněné dědiny v Sentínce a Lhotce fiktivně, že to chtějí dokázat dřívějším doradem královským, zápisem a zaplatněním v deskách zemských.

Na důkazním řízení 1. října Přech z Olbramovic dokazoval zemskými deskami, že ve vsi Sentínce po smrti Otíka ze Sentínce přešly poslužní dvůr s tvrzí, rustikálními dvory se stavbami, ve Lhotce rustikální dvory s dávkou, polí, loukami, lesy, potoky, na krále. Tyto statky král Václav předal Přechovi a Kuněovi z Olbramovic a Vejhákovi z Křečovic, kteří byli uvedeni v držení statků natáčen královského dvorského soudu SEZEKOU a to podle písemného rozhodnutí z 20. září 1396.

Protože o tom Přech předal zápis, bylo mu v jeho odvolání 1. října 1410 vyhověno. A tak Margareta, Beneš, Hynek a Jaroslav opět "slibují/přisahají/ ve věci prospěchu a škody," jak to bylo tehdy obvyklé.

Není pochyb o tom, že příslušníci ratenských vlastycích rodů se přimkli k proudům, ze kterých vyrůstala husitská revoluce. K formování jejich vědomí přispívala vedle jejich sociálního postavení i blízkost Poděbrad, kde sídlil rod pánský z KUNŠTÁTU.

BOČEK z KUNŠTÁTU se první začíná psát z Poděbrad. Na poděbradském hradě byla v jeho kanceláři 27. 12. 1370 sepsána nejstarší zachovaná listina psaná českým jazykem. Stejnou jmenem syn Bočka z Kunštátu a z Poděbrad podepsal 2. 9. 1415 známý list českých a moravských pánů do Košťnice proti upálení mistra Jana HUSA. Je tu podepsán i PUŠKA z KUNŠTÁTU a z kouřimského kraje Petr ze KŠEL. Rodinná tradice byla vyhreněně česká a reforemní.

Otec Jiříka z Poděbrad, VIKTORINA, již spřírujeme mezi blízkými přáteli JANA ŽIŽKY z TROCNOWA.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Vydala rada MNV dne 18.4.1984.